

LA ROMANITZACIÓ VISTA PER DUES XIQUETES.

Són les festes de Xirivella. Teresa i Isabel són dos amigues de quart de primària que han anat a la fira d'atraccions. Enguany han posat una màquina del temps que et porta al passat. Les dues amigues entren dins. Avui es pot anar a la prehistòria o a l'època romana. Tenen molta por, però són valentes i trien el viatge a l'Imperi Romà. En un minut es troben a la porta d'una gran casa de camp romana. El lloc on estava aquesta casa en el segle XX era conegut com l'Alqueria de Castillo fins que la van tombar per fer el polígon industrial de Xirivella. Aquesta alqueria era una gran casa de camp on es van trobar restes de columnes romanes que estan al poliesportiu de Xirivella. És l'any 122 d.C. la porta està oberta i en el pati interior dos jóvens romans, Catalina i Július, juguen al sambori. Els romans es queden molt sorpresos, quan veuen a Teresa i Isabel.

- **Isabel.** Eh, vosaltres!! escolteu, som unes xiquetes que venim del segle XXI. On hem arribat?

- **Július:** Hola, quina sorpresa! no sabia que fora possible que les persones pogueren vindre del futur! Nosaltres som Július i Catalina.

-**Catalina:** Però no us penseu que nosaltres som romans del tot. A la meua família sempre ens han contat que nosaltres som ibers. Nosaltres, **els ibers** som un poble que ja estàvem ací a Valentia **abans dels romans**. Sabem que a Hispània també hi ha **celtes**.

Július: Hem vingut a esta casa de camp a passar les vacances amb els iaïos. Però vivim a Valentia durant l'hivern.

Els nostres avantpassats vivien a Edeta que ara es diu Lliria. Quan va començar l'exèrcit romà **la conquesta romana** Edeta és una antiga ciutat ibera, que estava dalt una muntanya per a poder defensar-se millor dels atacs. Però la varen cremar en una guerra durant **la conquesta romana**. Després de la destrucció varen construir la nova ciutat romana d'Edeta. En aquesta ciutat els meus avis eren terrissers, i tenien un taller on feien cassoles, gots, pitxers, gerres...Un dia van decidir traslladar el taller a la ciutat de Valentia, l'actual València, perquè era una ciutat més gran i volien prosperar.

- **Teresa:** aquesta casa és vostra?

-**Catalina:** És dels nostres iaïos. Nosaltres l'anomenem vil·la. Les vil·les romanes com aquesta tenien moltes terres. A les terres que pertanyen a la vil·la es cultiva la vinya, oliveres, garrofers i blat. També podem fer oli amb les olives i vi amb el raïm. El meu germà i jo ens encarreguem de donar menjar a les gallines, les cabres i els porcs. M'agraden molt els ous de les gallines i la llet de cabra!

En aquesta casa de camp està representada **la societat romana**, que està formada pels **homes lliures** que són els amos de la casa i altres persones lliures que hi treballen. Els hòmens lliures més rics i poderosos s'anomenen **patricis**. I també hi ha **esclaus**, que treballen sense cobrar res, només el menjar i habitació per a dormir.

Ara us parlaré de **l'economia de l'Imperi Romà**, de l'agricultura i el comerç. Els romans han **millorat l'agricultura**, en algunes ciutats han construït séquies per a regar els camps i podem cultivar més hortalisses com la ceba.

I també ens dediquem al **comerç**. Perquè l'oli i el vi que fem de les nostres vinyes i oliveres es ven a comerciants i ells ho transporten a altres territoris de l'Imperi Romà per a vendre'ho, com per exemple a Roma. El comerç és important per a nosaltres perquè els comerciants ens paguen l'oli i el vi amb diners.

- **Július:** Catalina te s'oblida dir-los a estes xiquetes tan curioses del futur que a l'Imperi Romà **la cultura** és molt important. Quan jo vaig complir els 6 anys em portaren a l'escola romana. La família volien que aprenguera bé el llatí, perquè nosaltres només parlàvem iber. **El llatí** és la llengua de l'Imperi Romà i de la **cultura romana** com la poesia, el teatre o la història. A l'escola també fem excursions per a veure **l'art** romà: escultures, mosaics, pintures....

Catalina: Doncs a mi no em van deixar anar a escola. M'havia de quedar a casa aprenent totes les faenes de casa: cuinar, rentar la roba...No com els homens, que podien dedicar-se a la política, a la guerra o als negocis.

Teresa: Però això és molt injust. Les xiques haurieu de tindre els mateixos drets dels xics. En el segle XXI totes les xiquetes valencianes i europees anem a l'escola.

Július: Ara us contaré més coses sobre les **construccions i edificis** romans. Nosaltres cada mes anem al port de Sagunt amb carro per la Via Augusta. Una

calçada romana que comunicava tota la costa mediterrània. Quan arribem al port deixem la mercaderia de la terrisseria: gots, plats, gerres, taces... dins del vaixell que la portarà a Itàlia o Marsella.

Catalina: Però Július anem a contar-los el millor dels viatges al port de Saguntum. Abans de tornar cap a València fem un passeig pel **fòrum** de Saguntum. El fòrum és un gran mercat on pots comprar de tot. Després de dinar anem al **circ** a veure les curses de carros. Qué emocionant!! a quina velocitat agafaven les revoltes!

Július: I si fan **teatre a Sagunt** no ens el perdem. Es impressionant veure com actuen els actors i les actrius del teatre romà de Sagunt.

Catalina: Sí, la nostra iaia sempre ens queixa que aquest territori és molt diferent a com ella el coneixia quan era una xiqueta. Diu que cada vegada queda menys gent que parla iber i s'han perdut moltes tradicions antigues.

Teresa: Però Catalina, nosaltres que venim del futur sabem que hi ha diferents **coses que perduren de la romanització**. Per exemple: moltes llengües d'Europa venen del llatí com el valencià, castellà, gallec, asturià, francès, romanés, italià i altres. De l'època romana també hi ha ponts com el d'Alcantara, aqüeductes com el de Segóvia, teatres com el de Sagunt, muralles com les de Vigo, Circs com el de Tarragona...

Ha acabat el temps de la màquina. Adéu Catalina i Július!!